

scanned

Odbitka
z „Przeglądu Rybackiego“
Nr. 8, 1933.

Dr. WŁODZIMIERZ KULMATYCKI

Kierownik Pracowni Rybackiej
Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa
Wiejskiego w Bydgoszczy

Ciekawostki łososiowe.

Łosoś i troć są rybami, które stale wzbudzają zainteresowanie rybaków i to tak zawodowych, jak i sportowych. Dla pierwszych bowiem połów łososia to „dar morza dla ładu“, o ile chodzi o rybaków śródlądowych, a duża wygrana na loterii „szczęścia rybackiego“ dla rybaków morskich. Dla sportowców połów łososia to pełne wzruszeń chwile walki z mocarnym królem naszych rzek, to prawdziwe łowy na grubszego zwierza.

Życie tych dwu gatunków, choć pilnie śledzone przez badaczy, zawsze kryje w sobie dużo tajemnic, pomimo, że usiłują mu je odsłonić uczeni różnych krajów.

W związku z zainteresowaniem, jakie budzi łosoś, interesującym będzie zaznajomienie szerszych kół rybaków z niektórymi problemami i badaniami ostatniej doby nad tym gatunkiem.

Dojrzałość płciowa łososi wychowanych w stawach.

Znany ichtjolog duński C. V. Otterström ogłosił w ostatnim zeszycie „Journal du Conseil“ z roku 1933 rewelacyjną wprost wiadomość o dojrzewaniu płciowem łososi (*Salmo salar*), wychowanych od wylęgu w stawach w gospodarstwie duńskim Spjarup w Jutlandji. Łososie wychowywane w stawach, z ikry uzyskanej w czasie tarła w roku 1926, osiągnęły w roku 1930 częściowo dojrzałość płciową (kilka ikrzyc oraz wszystkie mleczaiki), tak, że można je było użyć do sztucznego tarła i wy-

5-2313
6.11.49 MP

chować wylęg. W roku 1931 dojrzały wszystkie ikrzyce, tak, że w tym roku, jak i w następnych, wytarto je sztucznie, uzyskując wylęg. Tarło tych łososi stawowych rozciąga się na okres od połowy listopada do połowy stycznia, a zatem zgodnie z tem, co obserwuje się u łososi w rzekach.

Łososie w Spjarup wychowywano w stawie o około 100 m² powierzchni przy 1 m głębokości. Łososie rosły tu niezbyt szybko bo w roku 1932 osiągnęły wagę $\frac{3}{4}$ do 1 $\frac{1}{4}$ kg, przy długości 40—45 cm. Żywiono je mięsem podawanem w dużej ilości. W okresie jesieni 1930, t. j. w okresie, gdy poczęły dojrzewać płciowo, obserwowano ich niezwykle niespokojne zachowanie się w stawach, przyczem usiłowały one wydostać się ze zbiorników, skacząc bardzo wysoko, aż na groble. Jaja dojrzałe były tej samej wielkości, co łososi pochodzących z rzek, a dwulatki-łososi, pochodzących od omawianych tarlaków, liczą około 24 cm długości ciała.

Fakty podane przez Otterströma są wprost rewelacją. Dotychczas znanem było tylko, że dwuletnie łososie samce przed wędrówką z rzek do morza miały dojrzałe mleczo. Przy obserwowaniu łososi wychowanych w stawach gospodarstwa doświadczalnego na Wilczaku pod Bydgoszczą obserwowałem również dwuletnie mleczoaki płciowo dojrzałe. Natomiast nieznanym był fakt dojrzewania płciowego samic, które nie odbyły wędrówki do morza.

Obserwacje Otterströma mają doniosłe znaczenie praktyczne dla zarybiania wód otwartych. O ile bowiem udadzą się dalsze próby z wychowem dojrzałych ikrzyce łososi w stawach, będzie można w bardzo łatwy i niekosztowny sposób zarybiać rzeki wylęgiem, pochodzącym od okazów wychowanych w stawie. Poza tem interesujące biologicznie, a gospodarczo pierwszorzędnej wagi, są obserwacje Otterströma, co do dojrzewania samic przez trzy lata po kolei. Jest to wypadek bardzo rzadki. Łososie normalnie odbywają tylko raz, rzadziej dwa razy w swem życiu tarło; do wyjątków natomiast niezmiernie rzadkich należą okazy, które zdolne były i trzeci raz odbyć tarło.

Duńskie obserwacje stwierdzają, że łososie, którym uniemożliwiono wywędrowanie z wody słodkiej do morza, jednak mogą dojrzewać płciowo. Przypomina to podobne dane zanotowane przez Berga, że choć, gdy nie może wrócić do morza, „zmienia” się w pstrąga potokowego, który coprawda nie osiąga jednak

rozmiarów troci po przebytej przez nią wędrówce do morza, ale ma jednak zdolność rozmnażania się w wodzie słodkiej. Natomiast bywa też czasami i inaczej. Day np. podaje, że pstrągi potokowe wysadzone do wód w Nowej Zelandji wywędrowują do morza i tam przybierają kształty migrującej troci.

Przyjmowanie pokarmu przez łososia w okresie tarła.

Zgodnie obserwacje szeregu autorów wskazują na to, że łosoś w okresie wędrówki wstępnej na tarliska oraz w czasie pobytu na nich nie przyjmuje pokarmu, a nawet przewód pokarmowy ulega pewnemu „wychudzeniu“, gdyż ścianki jego tracą tłuszcz, którym są obłożone i światło przewodu jest wypełnione jedynie szluzem.

Ostatnio inż. S. Żarnecki ogłosił w „Rozprawach Biologicznych z zakresu medycyny weterynaryjnej, rolnictwa i hodowli“ pracę stwierdzającą dwa wypadki odżywiania się łososi samców w okresie dojrzałości płciowej w tarliskach, gdyż przewody pokarmowe ich były obficie wypełnione pokarmem. W jednym i drugim wypadku chodziło o łososia skawskiego, złowionego w Wiśle w pobliżu tarlisk. Fakt ten świadczy, że jednak łosoś skawski, a może wogóle Wisły, zachowuje się odmiennie, aniżeli łososi innych dorzeczy. Obserwacje inż. Żarneckiego wskazują na to, że łososi skawskie bezpośrednio przed tarłem przyjmują pożywienie.

Ostatnio udało się inż. Mrugasiewiczowi z Poznania zaobserwować podobne zachowanie się łososia w rzece Warcie. Stwierdził on mianowicie, że łosoś-samiec (wagi 13,5 kg, o długości ciała 136 cm, o wysokości ciała 25 cm, o obwodzie 62 cm), złowiony w Warcie pod Owińskiem dnia 9 stycznia 1933 r., w okresie tarła (gdyż mleczył jeszcze silnie), miał w przewodzie pokarmowym płoć dużych rozmiarów.

Fakty zaobserwowane w Wiśle i Warcie zdają się wskazywać, że jednak nie zawsze łososi ciągnące na tarło lub przebywające na tarliskach nie odżywiają się. Zadaniem dalszych obserwacyj będzie stwierdzić, czy ma to walor jedynie tylko dla łososi dorzeczka Wisły i Warty, czy też i innych rzek oraz czy w okresie tarła i wędrówki na nie odżywiają się również i samice; dotychczasowe obserwacje zdają się bowiem wskazywać jedynie tylko na samce.

Wobec rzadkości połowów łososa w Warcie należy podkreślić, że w okresie przełomu lat 1932/1933 złowiono kilka łososi w Warcie, jedne z nich złowiono u ujścia Wełny, drugie w okolicy Nowego Miasta a podobno nawet rybacy okolic Konina — Koła schwycili w tej partji dwie sztuki co jest faktem oddawna nienotowanym, gdyż np. Grottrian podaje dochodzenie ciągu łososi Wartą tylko do ujścia Proсны.

Wypuszczanie znaczonych łososi w Polsce dla badań nad wędrówkami.

Kontynuując pracę lat ubiegłych, Pracownia Rybacka wypuściła w okresie od 1/X.1932 do 24/VI.1933 do Brdy względnie do Bałtyku znaczonych 366 sztuk dwulatków łososa, 712 sztuk dwulatków troci oraz 174 sztuk dwulatków pstrąga potokowego.

Poza tem wylęgarnia ryb w Fóluszu (Małopolska) wypuściła do Wisłoki w powiecie jasielskim 196 sztuk troci dwulatków.

Z okazów wypuszczonych do Brdy i Bałtyku dotychczas odłowiono w okresie omawianym z powrotem 17 sztuk pstrągów potokowych, 8 sztuk łososi i 25 sztuk troci, zdobywając w ten sposób dość duży materiał do poznania biologji łososa i troci, oraz porównawczy materiał odnośnie pstrągów potokowych, sztucznie przeniesionych do wody morskiej.

